

HANDLINGSPLAN FÖR KFUM GÖTEBORG DÅ BARN MISSTÄNKES FARA ILLA

Innehållsförteckning

- 1. Handlingsplan vid misstanke om övergrepp mot barn och ungdomar**
- 2. Handlingsplan vid misstanke om sexuella övergrepp där både förövaren och offret är barn.**
- 3. Handlingsplan vid misstanke om övergrepp inom KFUM Göteborg eller om någon i verksamheten anklagas för övergrepp**
- 4. Om anmälningsskyldighet**
- 5. Ditt ledarskap - minneslapp**

1. Handlingsplan vid misstanke om övergrepp mot barn och ungdomar

För att barn och ungdomar i Sverige ska ges möjlighet att växa upp under trygga och gynnsamma förhållanden är det av största vikt att vuxna i barnens omgivning reagerar på barnens signaler och/eller berättelser.

I handlingsplanen syftar benämningen ledare på alla de som från KFUM Göteborg har mandat att leda grupper av barn på eller utanför skoltid.

Om du har misstankar om att ett barn eller ung person i verksamheten befinner sig i en utsatt situation och far illa:

- Samtala med någon du kan lita på. Det kan vara en ledarkollega, chef och/eller ordförande om vad som väckt dina misstankar. Håll alltid ordförande informerad. Tveka aldrig att rådgöra med yrkeskunniga i Göteborg, exempelvis socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri samt BRIS (vuxentelefon 077-150 50 50).
- Tänk på barnets och förälderns integritet och undvik ryktesspridning!
- Kom ihåg att under alla förhållanden är barnets säkerhet av yttersta vikt och går före all annan hänsyn.
- Gör tillsammans med ordföranden/verksamhetschef en sammanfattning av vad du har observerat eller hört. Kom ihåg att barn kan utsättas för övergrepp i alla samhällskretsar. Utgå aldrig från att populära eller respekterade personer inte skulle kunna utsättas för övergrepp.
- Vid misstanke om att ett barn far illa, ställ inga ledande frågor till barnet. Det kan senare innebära att uppgifterna får ett lågt bevisvärde vid en rättslig prövning. Lyssna uppmärksamt, lägg barnets egna ord på minnet och skriv ner det du fått veta efter samtalet.

Om barnet själv berättar för dig om övergrepp hen utsatts eller fortlöpande utsätts för:

- Låt barnet få uttrycka alla sorters känslor och förhåll dig så neutral som möjligt. Fråga inte ut barnet på detaljer, det räcker för dig att veta att något kan ha skett.
- Ge aldrig löfte om tystnad, eftersom du inte vet vad barnet kommer att berätta för dig.
- Förklara att du kommer vidarebefordra informationen till människor som kan hjälpa till.

- Skriv omedelbart ned följande:

Vad du har sett och fått berättat för dig, använd barnets egna ord.

Hur du agerat

Signera och datera

Dina anteckningar kan vara av betydelse för den sociala utredningen och eventuell rättslig process.

- Samtala med ordförande, verksamhetschef och/eller en ledarkamrat du litar på om det du har fått kännedom om. Håll alltid ordförande informerad. Tveka aldrig att rådgöra med yrkeskunniga i Göteborg, exempelvis socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri samt BRIS (vuxentelefon 077- 150 50 50).

Anmäl alltid misstanke om övergrepp mot barn till socialtjänsten i Göteborg.

Följande åtgärder bör vitas i situationer där anmälan ska göras:

- Rapportera snarast det misstänkta övergreppet till socialtjänsten i Göteborg.
- Vid anmälan till socialtjänsten om misstanke om övergrepp ska föräldrarna informeras. Grundregeln bör dock vara att du inte informerar föräldrarna om anmälan, vid misstanke om att det är föräldrarna eller annan nära anhörig som utsätter barnet. Överlåt det till socialförvaltningen så att du inte riskerar att skada socialförvaltningens eller polisens utredning genom att den misstänkte gärningsmannen får möjlighet att förbereda sig eller påverka barnet inför en kontakt från socialförvaltningen eller polisen.
- Det är bra om ordföranden/verksamhetschefen och den ledare som fått misstanken om att ett barn befinner sig i en utsatt situation eller fått berättat för sig om övergreppet gemensamt står för den anmälan som görs, för att undvika att en enskild ledare ensam har ansvar för situationen.

2. Handlingsplan vid misstanke om sexuella övergrepp där både förövaren och offret är barn.

I handlingsplanen syftar benämningen ledare på alla de som från KFUM Göteborg har mandat att leda grupper av barn på eller utanför skoltid.

Om du själv misstänker ett barn gör sexuella övergrepp mot annat barn eller om ett barn berättar om övergrepp hen utsatts för av annat barn.

- Samtala med ordförande/verksamhetschef och/eller ledarkollega du kan lita på om vad som väckt dina misstankar eller vad du fått berättat för dig. Håll alltid ordförande informerad. Rådgör gärna med yrkeskunniga i Göteborg, exempelvis socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri samt bris (vuxentelefon 077- 150 50 50).
- Tänk på barnens och föräldrarnas integritet och undvik ryktesspridning!
- Gör tillsammans med ordförande/verksamhetschef och/eller en ledarkollega en skriftlig sammanfattning av vad du har observerat eller hört.
- Ordföranden, eller annan lämplig person, ska kontakta KFUM Sveriges Generalsekreterare för att informera om den uppkomna situationen, samt för att få råd och stöd i den fortsatta processen i föreningen.
- Anmäl händelsen till socialtjänsten i Göteborg. Ordförande/verksamhetschef och den ledare som har misstanken eller har fått berättat för sig om övergreppet, bör gemensamt stå för den anmälan som görs, för att undvika att en enskild ledare ensam har ansvar för situationen.
- Föräldrarna till inblandade barn; både offer och förövare, ska informeras om anmälan. Rådgöra gärna med socialtjänsten om hur informationen ska lämnas, exempelvis vid ett möte med socialsekreteraren. Det är att föredra att informera föräldraren separat.
- Nämda situation uppstår ytterst sällan. Med tanke på det måste föreningen utifrån den enskilda händelsen diskutera hur ärendet vidare ska hanteras.

3. Handlingsplan vid misstanke om övergrepp inom KFUM Göteborg eller om någon i verksamheten anklagas för övergrepp

Övergrepp mot barn och ungdomar kan ske inom all verksamhet, också inom vår verksamhet. KFUM försöker genom medvetenhet och förebyggande förhållningssätt skapa en trygg miljö för barnen inom verksamheten. Ingen kan dock lämna garantier om att en viss miljö är säker för barnen och därför har vi en handlingsstrategi om misstankar eller anklagelser uppstår mot en ledare i föreningen.

Denna handlingsplan rör allvarliga övergrepp som ska polisanmälas. Det förekommer även att ledare uppträder olämpligt/kränkande gentemot barnen, utan att det bedöms vara en brottslig gärning. Den ledare som sett eller fått kännedom om att en ledarkamrat uppträtt olämpligt mot ett eller flera barn, ska direkt diskutera händelsen med berörd ledare. Vid allvarlig eller vid upprepade kränkningar bör verksamhetschefen/styrelsen ta ställning till ytterligare åtgärd eller i vissa fall ta ställning till om ledaren ska avskiljas från sin uppgift i gruppen.

I handlingsplanen syftar benämningen ledare på alla de som från KFUM Göteborg har mandat att leda grupper av barn på eller utanför skoltid.

Om du själv misstänker en ledarkamrat för övergrepp eller om ett barn berättat om övergrepp hen utsatts för i verksamheten av en vuxen ledare:

- Samtala med ordförande/verksamhetschef/ledarkollega du litar på om vad som väckt dina misstankar eller vad du fått berättat för dig. Håll alltid ordförande/verksamhetschef informerad, om det inte finns synnerliga skäl till att undanhålla informationen. Däremot finns ingen anledning att tala vitt och brett inom föreningen om misstankarna, eftersom det kan skada både barnet, de misstänkta och en kommande polisutredning. Tveka aldrig att rådgöra med socialtjänsten i Göteborg, de har kunskap och erfarenhet av att hantera dessa situationer, barn- och ungdomspsykiatri samt BRIS (vuxentelefon 077-150 50 50).
- Kom ihåg att under alla förhållanden är barnets säkerhet av yttersta vikt och går före alla andra hänsyn. Vare sig du eller någon annan i föreningen bör berätta om misstankar om brott för den som misstänks ha utsatt ett barn för övergrepp utan att dessförinnan ha haft kontakt med de utredande myndigheterna, oavsett om det är en ledarkollega eller någon i barnets familj. Det kan skada framförallt polisutredningen om den misstänkte får informationen i fel skede. Rådgör därför med socialförvaltningen eller polisen innan du informerar en misstänkt.
- Tänk på hur du pratar med barnet, om det är barnet själv som berättar för dig om övergreppet. Ställ inga ledande frågor till barnet. Det gör att du är säker på att det är barnets egen berättelse du får del av och att du inte påverkat barnets berättelse. Försök att inte reagera med egna känslor, utan istället vara neutral. Det gör det lättare för barnet du pratar med. Lyssna uppmärksamt och lägg barnets ord på minnet. Dokumentera samtalet genom att så snart som möjligt skriva ner vad barnet har sagt, vad du frågat om, i vilket

sammanhang ert samtal ägde rum och vilka åtgärder du vidtagit. Om barnet visar skador bör du ta kort på dem.

- Polisanmäl omedelbart händelsen om det rör sig om en brottslig gärning, exempelvis alla former av sexuellt övergrepp eller misshandel! Ordförande/verksamhetschef och ledaren bör gemensamt stå för anmälan.
- Ledaren ska avskiljas från allt arbete tillsammans med barn. Det är dock viktigt att inte döma ledaren på förhand! Det är polisens sak att utreda om det föreligger brottslig handling.
- Föräldrarna till det eller de barn som blivit utsatta för övergreppet ska informeras direkt i anslutning till att polisanmälan görs.
- Ordförande eller verksamhetschef ska direkt kontakt KFUM Sveriges generalsekreterare för att informera om den uppkomna situationen, samt för att få råd och stöd i den fortsatta processen i föreningen. Förbundet kan då hjälpa till med sin kunskap, stötta ledarna med avlastningssamtal och ta hand om kontakter med media.
- Ordförande eller verksamhetschef bör snarast informera samtliga ledare om att en polisanmälan gjorts. Även när det gäller att informera ledarkollegor gäller samma resonemang som att informera misstänkt – redogör med polisen först så att polisutredningen inte påverkas. När ledarkollegor informeras är det viktigt att:
 - Informera om vad som har hänt och vilka åtgärder som har vidtagits.
 - Ta upp integritetsfrågor med hänseende till den misstänkte, föräldrar samt barn som eventuellt har varit utsatta. Undvik ryktesspridning.
 - Diskutera vikten av att inte döma ledaren på förhand.
 - Ge tillfälle för ledarkollegor att uttrycka och dela känslor kring det som har hänt.
 - Bestäm vem som ska ta hand om informationen till föräldrar och till övriga barn i föreningen.
 - Inventera om vi har tillgång till professionellt stöd i eller nära föreningen.
 - Planera inför det intresse som kan uppstå från media. Bestäm vem som ska sköta sådana kontakter eller överlämna den frågan till KFUM Sveriges generalsekreterare.
 - Bestäm tid för uppföljningsmöte med ledarna.
- Ordförande eller verksamhetschef bör även informera föräldrarna till övriga barn i föreningen. Det är viktigt att:
 - Informera om vad som hänt samt vilka åtgärder som vidtagits.
 - Ta upp integritetsfrågor med hänseende till den misstänkte, föräldrar samt barn som eventuellt varit utsatta.
 - Inventera om vi har tillgång till professionellt stöd i eller nära föreningen.
 - Bestäm tid för uppföljningsmöte med föräldrarna.

- Om det finns tillgång till professionellt stöd under samtalet med föräldrarna ska vi också:
 - Ge tillfälle till känslor och reaktioner på det inträffade.
 - GE tillfälle till samtal om barnens eventuella reaktioner.

Om anmälningsskyldighet

KFUM Göteborg har många verksamheter där vi kommer i kontakt med barn och ungdomar. Därför kan det uppstå en situation där vi behöver göra en anmälan till socialtjänsten. Om du som ideell eller anställd ungdomsledare eller tränare får höra eller se något som gör dig orolig för en deltagare i verksamheten måste du berätta detta för din närmaste chef/arbetsledare, oavsett om du vill göra en anmälan eller inte. Informera alltid deltagarna i verksamheten om att du som ledare/tränare har anmälningsskyldighet som innebär att om det kommer fram att deltagaren far illa så måste du hjälpa till genom att berätta för din chef och/eller anmäla till socialtjänsten. Berätta alltså i första hand för din arbetsledare/närmaste chef så kan ni diskutera hur ni går vidare.

Viktigt att tänka på:

- Om man tvekar att anmäla av rädsla för att det ska förvärra situationen för barnet, bör man tänka på de långsiktiga konsekvenserna för barnet av att inte anmäla. Det är ett större svek att en vuxen inte agerar för att skydda barnet.
- Man behöver inte själv säkert veta hur situationen ser ut för barnet. Oro och misstanke räcker för en anmälan, det är inte upp till anmälaren att själv göra utredningen. Andrahandsuppgifter räcker därför för en anmälan. Ingenting händer om man anmäler och misstanken var ogrundad.
- Enligt barnkonventionen har alla barn som har upplevt våld rätt till behandling. Även om barnet just nu är i säkerhet behöver det hjälp att bearbeta tidigare trauman.
- Som frivillig/allmänhet (gäller oss som förening) kan man göra en anonym anmälan till socialtjänsten. Som anställd inom en myndighet finns möjlighet till sekretesskydd för anmälaren i vissa fall.
- Om du som tränare/ledare inte själv vill anmäla kan din arbetsledare/närmaste chef stå för anmälan men bäst är om den som har fått kännedom om uppgifterna skriver under. Om arbetsledaren inte vill göra en anmälan är det upp till den som har fått uppgifterna att anmäla. Det är bra att ta stöd av en kollega (medarbetare, tränare, ledare) för att ha någon att prata med.
- Om man är osäker på om man ska göra en anmälan kan man alltid ringa socialtjänsten och fråga om råd utan att uppge barnets namn. Om man uppger barnets namn räknas detta som en anmälan och socialtjänsten blir skyldig att utreda ärendet.

- Man kan anmäla på flera sätt men bäst är en skriftlig anmälan. Det ger mindre utrymme för missförstånd mellan den som anmäler och den som tar emot anmälan. En skriftlig anmälan kan också kopieras och sparas.
- När en anmälan görs är socialtjänsten skyldig att öppna en utredning inom två veckor. Utredningen har stark sekretess, det går alltså inte att få information om vad som händer i utredningen. Om föräldrarna ger sitt samtycke kan socialtjänsten lämna ut information. Därför kan man be socialtjänsten fråga föräldrarna om detta, om man vill kunna följa upp sin anmälan.
- Om man får ny information som rör barnet och som kan påverka utredningen är det mycket viktigt att man lämnar de nya uppgifterna till socialtjänsten, även om utredningen pågår. Anmälningsplikten kvarstår och socialtjänsten får inte automatiskt tillgång till all information som rör barnet.
- Om man misstänker ett brott bör man även anmäla till polisen. Socialtjänsten har ingen skyldighet att polisanmäla brott.

För mer information om anmälningskyldighet om missförhållanden som rör barn, se socialstyrelsen.se

Vad ska jag göra om något händer?

Om någon i verksamheten misstänks/anklagas för övergrepp:

- Samtala med ordförande, verksamhetschef eller ledarkollega du litar på om vad som väckt dina misstankar och vad du fått berättat för dig.
- Skriv tillsammans ned vad du/ni sett och hört och hur ni agerat.
- Kom ihåg att under alla förhållanden är barnets säkerhet av yttersta vikt och går före all annan hänsyn.
- Om det rör sig om en brottslig gärning, polisanmäl omedelbart händelsen gemensamt. Ordförande/verksamhetschef och du.

Du får inte undersöka eller utreda själv. Döm inte någon på förhand. Anmäl alltid misstanke om övergrepp till socialtjänsten. Använd handlingsplanerna som finns i föreningen.

Om barnet själv berättar:

- Tro på det barnet berättar. Ge inga löften om tystnad eller lösningar.
- Efter samtalet, skriv ned vad barnet berättat, skriv din tolkning av vad som har hänt och hur du agerat.
- Diskutera med ordförande eller verksamhetschef hur ni ska gå vidare.
- Under alla förhållanden är barnets säkerhet av yttersta vikt och går före all annan hänsyn.

Om du misstänker att någon far illa utanför verksamheten:

- Skriv ned vad du sett och hört och hur du agerat.
- Diskutera med ordförande/verksamhetschef hur ni ska gå vidare.
- Under alla förhållanden är barnets säkerhet av yttersta vikt och går före all annan hänsyn.

KFUM Göteborg
YWCA-YMCA of Göteborg

Ditt ledarskap

KFUM Göteborg vill att alla medlemmar och deltagare i vår verksamhet skyddas mot alla former av övergrepp, såväl psykiska som fysiska. Detta kort är en vägledning i ditt ledarskap. Ha det alltid med dig!

I ditt ledarskap bör du:

- Behandla alla rättvist och med respekt
- Föregå med gott exempel
- Ge tid för samtal när barn/ungdomar vill prata
- Vara modig och säga ifrån om du ser något som inte känns okej och uppmuntra andra att göra samma sak.
- Vara varsam med barn/ungdomars känslor.
- Komma ihåg att andra kan misstolka dina handlingar.
- Se till att vara mer än en ledare närvarande vid aktiviteter eller se till att ha andra inom hör- och synhåll.
- Vara försiktig med beröring i känsliga situationer, ex när någon berättar något i förtroende för dig.

I ditt ledarskap bör du inte:

- Ha verbal eller fysiskt olämplig kontakt med andra.
- Dra slutsatser om andra utan att först kontrollera fakta.
- Ha favoriter bland deltagarna.
- Försätta dig själv i en situation med unga som inte är acceptabel. (ex flirt, kärleksförhållande, okontrollerad ilska).
- Använda gliringar och skämtsamma kommentarer som kan misstolkas.
- Låta en misstanke om övergrepp gå förbi. TA alltid en sådan misstanke på allvar.

